

Karismaattinen liike, parantajat ja mesmerismi

Juhani Aitomaa

Karismaattinen liike, parantajat ja mesmerismi
Juhani Aitomaa

Alkuperäisestä artikkelista PDF -kirjaksi 2018

Kustantaja
Kustannus Näkökulmajulkaisut
www.nakokulma.info

Copyright
Juhani Aitomaa

ISBN (PDF)

Karismaattinen liike,
parantajat ja
mesmerismi

Juhani Aitomaa

Amerikkalainen karismaattinen liike

Monet maamme kristityt seuraavat kansainvälisesti tunnettujen TV -saarnaajien ohjelmia, joissa keskeisinä asioina ovat parantaminen ja ”ihmeet ja merkit”: usein ihmisten näytösluonteinen kaataminen. Kun tällainen saarnaaja saadaan vierailulle maahamme, kokouksiin kertyy väkeä tuhatmäärin. Heidän kirjojaan luetaan ja niissä esitetyt ajatukset tulevat suosituiksi. Moni suomalainenkin julistaja on ottanut oppia amerikkalaisesta karismaattisuudesta. Maassamme sitä ovat edistäneet myös eräät kristilliset kustantajat, kuten Kuva ja Sana kustannusyhtiö, Aika Oy ja Päivä Oy. TV-7 ohjelmissa ovat jo vuosia esiintyneet monet vetovoimaiset karismaattisen liikkeen kärkinimet. Pirkko Jalovaara ja Markku Koivisto etunenässä olivat kehittämässä suomalaista versiota karismaattisesta parantamis- ja lavashowsta monien kristillisten piirien suosiollisella avustuksella. Kristillisyyks on muodostunut monien käsitysten ja mieltymysten sekamelskaksi, jossa varovaisuudella ja kriittisellä arvioinnilla on monelle negatiivinen merkitys. Maamme kristillisessä kentässä on yleensä hyvin naivisti ja tutkimatta otettu vastaan amerikkalainen karismaattisuus piittaamatta siihen liittyvistä selvistä epäraamatullisista opetuksista ja ihmisten manipuloimisesta ”itsehypnoosin”(mesmerismi) kautta. Oheisessa artikkelissa kerrotaan tästä ilmiöstä ja sen vaikutuksesta New Thought -liikkeeseen sekä edelleen kristillisiin liikkeisiin.

Franz Anton Mesmer

”Mesmerismi”, on saanut nimensä itävaltalaisesta Franz Anton Mesmeristä (1734-1815). Nuoruudessaan Mesmer opiskeli kahdessa jesuiittayliopistossa, joissa hän tutki mm. Paracelsuksen¹ kirjoituksia. Hän oli myös unkarilaisen astronomin ja jesuiittapappi Maximilian Hellin (1720-1792) oppilas. Hell tuli Wienin observatorion johtajaksi vuonna 1756. Tähtitieteen lisäksi Hell oli kiinnostunut magneettien parantavasta voimasta, jota Paracelsus tutki jo aiemmin. Vuonna 1775 Mesmer tapasi katolilaisen parantajan, pappismiehen ja demonien ulosajajan Johann Joseph Gassnerin ja hänet kutsuttiin lausumaan mielipiteensä parantamisesta Munchenin tieteellisen akatemian henkien karkottamislaitokselle, jonka johdossa Gassner oli. Mesmer ei innostunut Gassnerin menetelmistä vaan kiinnostus magneettisuuteen sai hänet

mukaan jokaisessa ihmisessä vaikutti magneettinen neste, joka kulki ruumiin kanavissa. Teoria sai nimekseen "Animal magnetism". Jos nesteen kulku jostakin syystä estyi seuraus oli fyysinen tai henkinen sairaus. Hänen menetelmänsä auttoi saamaan yhteyden maailmankaikkeudessa vaikuttavaan "näkyttömään, parantavaan universaaliin nesteeseen", jolloin ihmisruumiin neste alkoi kulkea esteettä. Mesmerin mukaan kyse oli tieteellisestä havainnosta.

Mesmerismi, itsehypnoosi ja teosofia

Mesmerismi (hypnoosi)² on yhtä vanha kuin ihmiskunta. Aina on ollut niitä, jotka ovat vakuuttaneet muut omista kyvyistään. Hallitsijat, parantajat, pyhät miehet, yms. ovat usein olleet niitä, jotka vetoavat suurempaan tai pienempään ihmisjoukkoon keräten ympärilleen uskollisia seuraajia, jotka luopuvat terveen kriittisestä ajattelusta. Sitä on harjoitettu kaikissa uskonnoissa ja usein yhteydessä parantamiseen. Aina on ollut ihmisiä, joita on pidetty "karismaattisina", heillä on ollut lumovoimaa. Toisaalta on huomattava, että tällainen yhden henkilön lumovoima ei päde kaikkiin ihmisiin. Ihminen, jota joku pitää erityisen lumoavana, jolla nähdään olevan erityinen karisma, on jonkun toisen mielestä jopa vastenmielinen. Näin tullaankin ajatukseen: onko lumovoima loppujen lopuksi vain ihmisen omaa itsehypnoosia? Tosiseikat puhuvat sen puolesta, että ainakin suurelta osin näin on.

Mesmerismiä suhteessa magiaan ei silti voida täysin sivuuttaa. Teosofit³ pitävät Mesmeriä yhtenä "suurista teosofeista".⁴ Teosofia -lehti mainitsee: "Vaikka mesmerismi on tärkein magian (taikuuden, noituuden) haara, sitä ei pidä käsitellä erossa lähtökohdastaan. Muinoin magia edusti salaista tiedettä ja se oli yhtä uskonnon kanssa... Magia on yhtä vanha kuin ihminen. Se mainitaan kahdessa vanhimmassa dokumentissa mitä aikamme tuntee: Veda -kirjoissa ja Laws of Manu -tekstissä."⁵ Sitä opetettiin Kreikan mysteeri- ja Alexandrian uusplatonismi kouluissa ja se säilyi turvassa yli pimeiden aikojen yksittäisten, salatieteisiin perehtyneiden oppilaiden toimesta. Paracelsus opetti sitä 1500 -luvulla ja Mesmer 1700 -luvulla... Magiatiede perustuu oletukselle, että on yksi Olennainen Periaate (laki), josta koko universumi on riippuvainen. Tämä periaate on aurinkokuntamme Yksi Elämä, Yksi Voima kaikkien luonnonvoimien taustalla. Magnetismi on yksi Olennaisen Periaatteen manifestaatio ja kun ihmismagnetismia harjoitetaan (ihmisen) tahdolla sitä kutsutaan mesmerismiksi."⁶

Parantamisnäytökset Pariisissa

Vuonna 1777 Mesmer joutui lähtemään Wienistä yrittäessään tuloksetta parantaa sokeaa 18 -vuotiasta muusikkoa, Maria Theresa Paradista. Parantamisyritys sai aikaan skandaalin. Etevä säveltäjä Wolfgang Amadeus Mozart vakuuttui kuitenkin Mesmerin tieteestä. Hän innosti Mesmeriä hankkimaan Pariisista hotellin parantamiskeskukseksi. Mesmer muuttikin Pariisiin ja piti siellä näytöksiään, jotka saivat kosolti huomiota tuon ajan Euroopan seurapiireissä, lähinnä ylhäisön naisten ja nuorukaisten taholta. Pariisin vapaamuurari- ja okkultistipiirien sanotaan myös kiinnostuneen Mesmeristä. Vapaamuurarien lisäksi hänen sanotaan liittyneen pariin muuhunkin vaikutusvaltaiseen salaseuraan. Mesmerin ”tieteellinen” parantamishow sisälsi vaihtelevaa musiikkia ja taitavaa valojen käyttöä tunnelman luomiseksi.

Oman aikamme kristillisissä tilaisuuksissa tunnelman, ”ilmapiirin” luominen nähdään monesti keskeisenä seikkana kuten jo Mesmerin aikana. Musiikki ja valaistus ovat siis edelleen käytössä samassa tarkoituksessa. Mesmerin parantamissessiossa kokoonnuttiin tammesta valmistetun altaan tai tynnyrin ympärille. Säiliö sisälsi metallia ja lasinkappaleita, joka sekoitus Mesmerin mukaan magnetisoi säiliön veden. Parannettavat tarttuivat sammioista tuleviin rauta- ja lasiputkiin sekä toistensa käsiin odottaen ihmettä. Mesmer ymmärsi konkreettisen kosketuksen merkityksen. Koskettamalla jotakin voimaa välittävää tai ”siunattua” esinettä, tai saada kosketus ”voimaa” välittävältä ihmiseltä,⁷ aikaansaa tarvittavan uskon, näin ajatellaan yhä. Monet TV -saarnaajat käyttävät menetelmää lähettämällä seuraajilleen siunattuja välittäjäesineitä. Se voi olla parantajan tai ”suuren” jumalanmiehen /-naisen siunaama ns. rukousliina, kolikko, nauha, siunattua vettä, yms.

Mesmerismin vaikutus ihmisiin

Hypnoosissa on tärkeää saada ihmisten usko ja odotus kohdistumaan johonkin mikä sopii kulloiseenkin tarpeeseen. Mesmer lisäsi ihmisten luottamusta väittämällä menetelmänsä tieteelliseksi. Hän käytti myös kätten päällelaskemista, jolloin parantava voima kulki voimaa välittävän henkilön käden magneettisuuden kautta. Monet todistivat vapautuneensa kivuistaan ja uskoivat parantuneensa. Mesmer, kuten oman aikamme ”ihmesaarnaajat”, saattoi osoittaa jotakin henkilöä ja tämä kaatui saman tien lattialle. ”Mesmer liikkui hitaasti ja salaperäisesti näytöksiinsä saapuneiden joukossa vaikuttaen johonkin ihmiseen kosketuksen kautta, toiseen katseella, kolmanteen käden liikkeellä ja neljanteen osoittamalla kepillä tämän suuntaan. Yksi tuli

hysteriseksi, toinen jähmettyi, eräät alkoivat vapista, jotkut kokivat sydäntuntemuksia, hikoilua ja muuta ruumiillista tuntemusta.”⁸ Spontaanialuuta ja nauramista ilmeni. Koettiin sähköisiä tuntemuksia ja kihelmöintiä. Lattialla maanneet saattoivat kouristella ja nytkähdellä. Monet vaipuivat transsiin, unen ja valveillaolon välitilaan, jossa he kokivat miellyttäviä tuntemuksia. Parantumisihmeistä raportoitiin ja tuhannet uskoivat saaneensa häneltä avun selkäkipuihin, nivelsärkyihin, halvauksiin, vatsasairauksiin, änkyttämiseen ja jopa sokeuteen. Kokemukset olivat monelle todiste Mesmerin tieteen aidosta vaikutuksesta. Samoin kuvataan tuntemuksia ja parantumisia aikamme karismaattisten julistajien kokouksissa.

Totuuskomissio

Monet eurooppalaiset saivat syyn hylätä Mesmerin, kun itse Ranskan kuningas Louis XVI nimitti ”totuuskomission” tutkimaan Mesmerin menetelmää. Kuninkaan puoliso Marie Antoinette oli Mesmerin pauloissa, kuten monet muutkin ylhäisön naishenkilöt. Amerikkalainen, keksijänäkin tunnettu Benjamin Franklin oli tuolloin maansa lähettiläs Ranskassa ja hän suostui kuninkaan pyyntöön liittyä komissioon yhdessä aikansa pätevimprien ranskalaisten tieteen harjoittajien kanssa. Tutkimus osoitti Mesmerin taitavaksi manipuloijaksi ja pysyvistä, merkittävistä parantumisista ei saatu todisteita. Lopputulos oli, että ”parantuminen”, kuten muutkin mesmerismin yhteydessä koetut ”ihmeet” olivat hypnotisoitujen ihmisten oman mielen tuotosta, itsehypnoosia.

Mesmer karkotettiin Ranskasta ja hän vetäytyi Sveitsiin. Hänen menetelmänsä synnyttämä kohu laimeni Euroopan mantereella mutta menetelmänä mesmerismiä / hypnoosia tutkittiin edelleen ja sitä alettiin liittää moniin eri yhteyksiin. Monet liittivät hypnoosiin mielikuvia loitsuista ja maagisista menoista, mutta tosiasiaa siihen liittyvät seikat ovat usein luonnollisen huomaamattomia. Siksi sen on ollut helppo ujuttautua kristillisyyteen, erityisesti karismaattiseen kristillisyyteen, jonka vahva perusajatus on uuden ja voimallisemman jumalasuhteen kokeminen vanhan, perinteisen ja voimattomaksi käsitetyn uskon sijasta tai lisäksi. Hengessä koettavan raamatullisen uskon ja toivon sijaan on noussut pyrkimys Jumalan fyysiseen ja sielulliseen kokemiseen.

Mesmerismi muuttaa Amerikkaan, New Thought -liike syntyy

Mesmer poistui näyttämöltä mutta hänen perintönsä jäi vaikuttamaan. Vaikka hän korosti menetelmäänsä tieteellisenä, monet liittivät mesmerismin

periaatteet palvelemaan uskonnollisia tarkoituksia. Mesmerin opetuslapsi markiisi de Puysegur jatkoi ja kehitti oppi-isänsä menetelmää. Hänen oppilaansa Charles Poyen St. Sauveur toi menetelmän Amerikkaan ja piti aiheesta useita luentoja ja näytöksiä alkaen vuodesta 1836, lähinnä Uuden Englannin alueella. 1800 -luvun Amerikka oli paljon muutakin kuin "villää länttä".⁹ Monet vanhalta mantereelta maahan muuttaneet ja heidän jälkeläisensä olivat uskonnollisia mutta perinteinen kristillisyys ei vastannut heidän tarpeeseensa kokea yliluonnollista. Mesmerismi, kuten muutkin sittemmin New Thought¹⁰ -nimityksen alle liitetyt uskomukset lankesivat hedelmälliseen maaperään.

Amerikkalainen Phineas Parkhurst Quimby (1802-1866) kiinnostui mesmerismistä ja hänestä tulikin amerikkalaisen mesmerismin sekä New Thought -ajattelun isä. Quimby aloitti mesmerisminäytökset, joissa hänen avustajanaan oli hypnoosille altis oppimaton nuorukainen Lucius Burkmar. Näytökset kiinnostivat suuria kansanjoukkoja ja toivat Quimbylle mainetta. Hän aloitti oman parantamispraktiikkansa tullessaan laajalti tunnetuksi hoitaen yli 12 000 potilasta.¹¹ Quimby oli myös ahkera kirjoittaja edistäen suuresti uskonnollista New Thought -ajattelua uudella mantereella. Hän sai vaikutteita myös swedenborgilaisen¹² kirkon papilta Warren Felt Evansilta. Quimbyn pojan mukaan: "...vaikka hän ei kuulunut mihinkään kirkkokuntaan tai lahkoon, hän oli syvästi uskonnollinen pitäen Jumalaa ensisijalla ja uskoen vakaasti kuolemattomuuteen ja jatkuvuuteen kuoleman jälkeen... Hän uskoi Jeesuksen tehtävän olleen sairaita varten ja että Jeesus paransi tieteellisellä tavalla ymmärtäen täysin, kuinka se tapahtui. Herra Quimby oli suuri Raamatun lukija soveltaen sitä harmonisesti omiin ajatuksiinsa. Hänen halunsa oli hyödyttää ihmiskuntaa, erityisesti sairaita ja kärsiviä ja sen puolesta hän antoi elämänsä ja voimansa."¹³

Christian Science

Mary Baker Eddy (1829-1906), New Thought -liikkeestä versoneen Christian Science (Kristillinen Tiede) -kirkkoliikkeen perustaja oli P. P. Quimbyn potilas ja oppilas. Rva Eddy omaksui Quimbyn ajattelun siitä, että sairaus on mielen tila ja se voidaan parantaa mielen avulla. Sen pohjalta hän kehitti omanlaisensa uskontoversion. Eddy otti perustamansa liikkeen nimen suoraan Quimbylta, joka käytti nimeä Christian Science omista hengen tutkimuksistaan. Eddyille nämä "totuudet" edustivat aivan uuden henkisen mantereiden löytämistä, joka olisi maailmalle suurempimerkityksinen kuin Kolumbuksen Amerikan mantereiden löytö. "Mary Baker Eddy meni Jeesuksen Kristuksen toiminnan

keskukseen elvyttären Hären parantamistoimensa. Hän ei koskaan sanonut, että (parantamisen) alkuperä oli hänessä, vaan hän löysi ja elvytti sen, mikä pitkään oli ollut uinumassa Herramme poistumisen jälkeen, ja jota parantamistekniikkaa kaikki voivat oppia harjoittamaan...”¹⁴

Kristillisen tieteen periaate on, että kuten fyysinen tiede tutkii näkyvää maailmaa, voidaan mielen alueita, näkymätöntä maailmaa tutkia henkিতieteen avulla. Kun tähän henkিতieteeseen sovitetaan Raamattu ja sen termistö (kuten nimi Jeesus), puhutaan kristillisestä tieteestä, Christian Science. Eddy uskoi kirkkonsa olevan paluuta apostoliseen aikaan. Hän hylkäsi ajatuksen Jeesuksen sijaiskärsimyksestä ja opetti sen sijaan Jeesuksen elämää esikuvana kaikille Hären seuraajilleen. Jeesuksen kaltainen elämä voittaa kuoleman.

E.W. Kenyon

Essek William Kenyonia (1867-1948) pidetään yleisesti nykyisen karismaattisen liikkeen henkisenä oppi-isänä. Hären vaikutuksensa karismaattisen liikkeen julistajasuuruuksiin on kiistaton heidän omankin todistuksensa perusteella. Kenyon toimi aluksi metodismikristillisyyden ja myöhemmin helluntailiikkeen piirissä. Hären teologiansa ei kuitenkaan koskaan ollut täysin kumppakaan. Kenyon koki, että tarvitaan täysin uuden tyyppinen kristillisyyden, joka olisi paluuta seurakunnan alun kristillisyyteen. Kristillisen seurakunnan historiasta näemme, että tämä sama ajatus on yleensä ollut kaikkien harhojen taustalla.¹⁵ Kun seurakunnan alku nähdään lähinnä ihmeiden ja merkkien aikana niin ajatellaan, että niiden takaisin saaminen seurakuntaelämään olisi todistus maailmalle.¹⁶ Erityisesti sitä olisi ihmisten parantaminen.

Kenyon uskoi omaksumiensa oppien edeltävän valtavaa Pyhän Hengen vuodatusta ja nopeuttavan lopun aikojen tapahtumia.¹⁷ Hären teksteissään näkyy voimakkaasti New Thought -ajattelun vaikutus. Useissa teksteissään hän silti kieltää New Thought -liikkeen ja sen organisoidun muodon, Christian Science -liikkeen opetukset, koska niissä ei uskota persoonalliseen Jumalaan. Kenyon kehitti siis oman uskontomallinsa, joka yhdisti Raamatun Jumala -käsitteen ympärille New Thought -liikkeen ajatuksia koskien ihmisen suuria mahdollisuuksia tässä ajassa. Okkultismi aina - kuten myös nykyisen karismaattisen liikkeen pääopettajat - puhuvat maailmankaikkeudessa vaikuttavista laeista, jotka palvelevat sitä, joka tulee niistä tietoiseksi. Kenyonin mukaan tässä ei ole kyse mystiikasta eikä metafysiikasta, eikä yleensääkään salatieteestä vaan todellisuudesta. Nämä ”suuret hengelliset lait määräävät näkymättömiä luonnonlakeja.”¹⁸ Tätä kautta ihminen kokee Jumalan kaikilla

aisteillaan. ”Tämä on Jumala, joka ilmoittaa oman luontonsa ihmisen hengelle.... Jumala tulee tietoisuutemme keskeiseksi osaksi.”¹⁹

Unitaarikirkko ja New Thought

Kenyon myönsi käyneensä usein Unitaarikirkon²⁰ johtavan julistajan Minot J. Savagen puhetilaisuuksissa. Unitarismien yhdysvaltalainen haara tunnetaan luultavasti parhaiten Ralph Waldo Emersonin ja Henry David Thoreaun kirjallisen ja filosofisen tuotannon kautta. Kumpikin kuului unitaarikirkon aktiivisiin vaikuttajiin ja Emerson toimi pitkään pastorina Bostonissa. Molempia myös arvostetaan New Thought -liikkeessä ja monet unitaarit omaksuivat liikkeen käsityksiä. Charles Wesley Emerson puolestaan oli oppinut unitaarikirkon pastori, jonka nimellä myöhemmin tunnettiin The Emerson College of Oratory -oppilaitos. Emerson otti vaikutteita platonismista, swedenborgianismista, unitarismista, ym. New Thought -liikkeen taustalla olevista uskomuksista. Myöhemmin hänestä tuli Christian Science -kirkon jäsen. Kaikki edellinen sovellettuna Raamatun teksteihin sai aikaan opin, että ihmisestä tulee kehittyessään jumala. Emersonin mukaan ”Jumalan valtakunta on tässä oppilaitoksessa”. Oppilaitos tuotti ”tosi evankeliumin” julistajia, jotka eläisivät ”kristuselämää”. Opiskelijat olivat suurimmalta osin naispuolisia. Tämä evankeliumi oli Raamatulla höystettyä New Thought -opetusta. Tähän oppilaitokseen Kenyon ilmoittautui julkisten asiakirjojen mukaan vuonna 1892.

Ilmestystieto ja yli-ihminen

Kenyon opetti parantumista, positiivista tunnustamista (uskon sana) ja menestystä samoin kuin New Thought ja sen pohjalta organisoitunut Christian Science. Hän toi tietoisuuteen myös ”ilmestystieto” (revelation knowledge) termin. Vain aistien kautta saatava tieto pitää ihmistä epäuskon kahleissa. Kun ihminen pääsee ilmestystiedon hengelliseen ulottuvuuteen, hänestä tulee yli-ihminen, ”uusi ihmisluokka” ja samalla kristillisyydestä tulee uutta ja täydellisempää. Epäilemättä hän uskoi päässeensä tällaisen uuden ilmestystiedon lähteille ja tuovansa suuren siunauksen koko kristikunnalle. Tässä yhdistelmässä hän ei nähnyt mitään moitittavaa vaan uskoi sen palvelevan korkeampia päämääriä. Hän uskoi oppiinsa, jonka tuloksena syntyisi ”superkristitty” rotu: ”Kun nämä totuudet todella saavat sijaa meissä, ne tekevät meistä hengellisiä yli-ihmisiä, demoneiden ja sairauksien herroja... Se tulee olemaan loppu heikkoudelle ja epäonnistumiselle. Uskontaisteluja ei enää ole sillä kaikki on meidän. Voimaa ei enää tarvitse rukoilla, sillä Hän on meissä... Näiden ihmeellisten totuuksien läsnäolossa me nousemme ja otamme paikkamme. Nousemme ja elämme yli-ihmisinä Jumala sisimmässämme.”²¹

Kenyonin yhteys New Thought -liikkeeseen

Kenyon toi kultinomaiset ajatukset Uskon teologiaan (tuli myöhemmin tunnetuksi Uskon sana -teologian nimellä), joka on karismaattisen liikkeen perusoppi. John Kennington oli Kenyonin aikaan nuori saarnaaja ja Kenyonin oppilas. Hän kertoo: "Eräs asia, joka tuolloin kummastutti minua oli yhtäläisyys Kenyonin ja Christian Science -opetuksen välillä. Keskustelimme tästä yhtäläisyydestä ja hän myönsi sen. Muistan hänen sanoneen: Se, mikä puuttuu Christian Science -opetuksesta on Jeesuksen Kristuksen veri... Kuulen hänen yhä puhuvan Christian Science ja hegeliaanisen ajattelun juurista... Hän myönsi, että ammensi omaan ajatteluunsa vettä vapaasti tästä lähteestä."²² Karismaattisen liikkeen varhaisia vaikuttajia oli myös Ern Baxter, joka samoin tunti ja toimi Kenyonin kanssa. Baxter myönsi, että "Mary Baker Eddy epäilemättä vaikutti Kenyoniin". Baxter muistaa Kenyonin lukeneen mm. Eddyn kirjaa "Key to the Scriptures" ja suhtautuneen siihen positiivisesti sanoen, että Mary Baker Eddyllä on paljon sellaista, jota voi käyttää. Baxter uskoi Kenyonin lukeneen paljon muitakin New Thought -liikkeen kirjoittajia. Hänen mukaansa Kenyonilla oli laaja vaikutus 1900 -luvun alun parantajaevankelistoihin (joista on suora linja nykyisiin karismaattisen liikkeen johtotähtiin). Quimby ja Eddy uskoivat opettavansa samaa oppia "hengellistä tiedettä", jota jo Jeesus jakoi. Kenyon, joka uskoi toimivansa seurakunnan parhaaksi ja näitä opetuksia vastaan, harhautui pahoin kuvitellessaan Jumalan toimivan samojen New Thought -liikkeen löytämien "lakien" mukaan.

Ajatusmalli

Seuraava lainaus kuvaa hyvin Kenyonin ajatusmallia: "Emme voi sivuuttaa liikkeiden, kuten Christian Science, unitarismi, New Thought ja spiritismi hämmästyttävää kasvua. Ihmiset, jotka suurin joukoin liittyvät niihin eivät ole tietämätöntä joukkoa, vaan kulttuuritietoisia ja varakkaita, joita vetää puoleensa noiden niin sanottujen uskontojen yliluonnollisuus ja eniten juuri parantumistodistukset. Emme voi sulkea silmiämme tosiseikalta, että monissa maamme Tyynenmeren rannikon kaupungeissa rva Eddyllä on enemmän kannattajia ja hänen kirkkoissaan enemmän kävijöitä, kuin perinteisissä (kristillisissä) kirkkoissa ja että suuri osa niistä on näiden kirkkojen entisiä jäseniä. He ovat lähteneet, koska he uskovat, että saavat enemmän apua rva Eddyn opetuksista kuin (kristillisten kirkkokuntien) saarnaajilta. He kertovat meille parantuneensa ja kuinka heidän hengellinen elämänsä on elpynyt tässä oudossa kultissa. Se herjaa nykyistä kirkkoa, eikä ainoastaan herjaa vaan haastaa."²³ Kenyonin uskomuksen perusta oli näky uudistetusta kristillisestä uskosta, joka tulee tietoiseksi niistä maailmankaikkeudessa vaikuttavista

laeista, joita nyt New Thought -liikkeeseen kuuluvat erilaiset ryhmät ja uskontosuunnat käyttivät hyödykseen, erityisesti koskien parantamistoimintaa.

New Thought ja varhainen helluntailiike

Helluntaiuskovien parantamisiike syntyi ilmeisesti vastapainoksi New Thought -liikkeen käsityksille. Sen varhaiset levittäjät olivat wesleyläiseen pyhityslikkeeseen kuuluvia. Monet näistä siirtyivät myöhemmin helluntailikkeeseen. Ei-helluntalaisia mutta helluntailiikkeen arvostamia parantajia olivat mm. John Alexander Dowie, Charles Cullis ja em. Kenyon. Monet käsittävät helluntailiikkeen olleen karismaattisen liikkeen pohjana mutta karismaattisen uskon juuret ovat syvemmällä New Thought -liikkeen ajatuksissa, jotka tunkivat myös helluntailikkeeseen. Vaikka ns. klassinen, perinteinen helluntailiike, joka katsoo alkunsa olevan pikemmin wesleyläisessä pyhityslikkeessä, kuin Azusa -kadun tapahtumissa, vastusti monia parantamiseen ja menestymiseen liittyviä opetuksia ja tekee niin edelleen, karismaattinen suuntaus sai ajan myötä yhä lisää jalansijaa helluntailikkeessä.

Kenyon ei ollut helluntailainen vaan monessa asiassa vastusti liikettä, kuten mm. helluntailiikkeen opetusta, että kielilläpuhuminen on merkki Pyhän Hengen läsnäolosta ihmisessä²⁴. Silti hän vaikutti monen varhaisen ja tunnetun helluntaijulistajan, kuten F.F. Bosworthin, joka oli Kenyonin ystävä, ja Aimee Semple McPhersonin opetukseen ja oli mukana näiden kampanjoissa. Helluntailiikkeen alkuajan tunnettu naisjulistaaja Aimee Semple McPherson kutsui Kenyonin puhumaan laajalle seurakunnalleen useita kertoja. Aimeen kokoukset olivat usein vaikuttavaa näytelmää. Hänen elämäkertansa kirjoittaja mainitsee: "Aimeella oli... suuren hypnotistin vahva tahto... ja hän oli kaunis astia, harmoninen mediumisti... uskon velho"²⁵ William Branham, T. L. Osborn ja Kenneth Hagin²⁶ hakivat innoituksensa Kenyonin kirjoista. Hagin jopa siinä määrin, että plagioi Kenyonin teoksia laajassa mittakaavassa ja julkaisi niitä omilla nimissään.²⁷

Latter Rain

Latter Rain - myöhäissade (Joel 2:23), nimellä tunnettu liike syntyi helluntailikkeeseen kuuluneessa pienessä raamattukoulussa North Battlefordissa, Saskatchewanissa vuonna 1948. Monien sanotaan kokeneen mm. kuinka parantamisen ja parantumisen lahja toimi. Koulun johtajan George Hawtinin johdolla Latter Rain -oppi nyt alkaneesta viimeisten aikojen suuresta herätyksestä levisi nopeasti Pohjois-Amerikan helluntailiikkeen sisällä. Pyhää

Henkeä ja hänen lahjojaan jaettiin käten päällelaskemisen kautta. Gharles Parham, George Warnock, David Wesley Myland, Franklin Hall ja William Branham olivat Latter Rain herätyksen nimekkäitä levittäjiä. Amerikan yhdistynyt helluntailiike Assemblies of God julisti Latter Rain opin ja sen käytännöt harhaopiksi vuonna 1949, mutta se ei kyennyt poistamaan sitä seurakunnistaan. Karismaattinen liike on ylläpitänyt ja edistänyt näitä oppeja.

New Thought – ajattelun linjat karismaattisen liikkeen opettajiin

Mesmerismin ja New Thought -liikkeen suora yhteys nykyiseen karismaattiseen liikkeeseen syntyy suoraan suhteista Mesmer – de Pyusegur – P. P. Quimby – Mary Baker Eddy – E.W. Kenyon – Kenneth Hagin – Kenneth Copeland – Rodney Howard-Browne²⁸ ym. Lisäisin tähän myös toisen linjan edellisen rinnalle, alkuosa sama ja jatkuen E. W. Kenyonin vaikutuksesta Aimee Semple McPhersoniin – tämän vaikutus kuuluisaan naisparantajaevangelistaan Kathryn Kuhlmaniin ja tästä edelleen nykyisin tunnettuun TV -parantajaan Benny Hinniin. Hinn on maininnut mm. käyvänsä Aimee Semple McPhersonin ja Kathryn Kuhlmanin haudoilla, koska hän saa sieltä lisää voimaa,²⁹ ”voitelua”. Edellä mainittujen lisäksi karismaattisen liikkeen oppitusta vaikuttaneita ja New Thought -liikkeestä Kenyonin tapaan ja/tai hänen kauttaan ammentaneita ovat mm. Maria Woodworth-Etter, Charles Parham, A. A. Allen, Gordon Lindsay, William Branham, John G. Lake, (uskon sana, menestysteologia, parantaminen mukaan lukien Healing Rooms ymv. liikkeet, positiivinen ajattelu, valtateologia, visualisointi, profeettaliike, ym.).

Esim. positiivinen ajattelu (Positive Thinking, Law of Attraction), ja ”visualisointi”, joiden mukaan saamme sen mitä ajattelemme, mitä tunnustamme, sai positiivista huomiota karismaattisissa ja helluntaipiireissä mm. korealaisen Yonggi Chon kirjan kautta. Jos olemme negatiivisia saamme sen mukaan, jos positiivisia niin sen mukaan. Joka tunnustaa sairautta pysyy sairaana, joka tunnustaa ja uskoo olevansa terve, tulee terveeksi ja pysyy terveenä.³⁰ Tämä uskomus ei ole kuitenkaan pätenyt edes karismaattisten uskon sanan opettajien omassa elämässä.³¹ Kansainvälisen helluntailiikkeen johtaja ja suurseurakunnan perustaja Yonggi Cho mm. opetti shamanistista alkuperää olevaa visualisointia, jossa asian tai esineen visualisoiminen mieleen ja uskomisen sen saamiseen tekee asiasta todellisen. Helluntailiikkeessä tätä opetusta vain harva kritisoi eikä se vaikuttanut Chon arvostettuun asemaan.

William Branham ja Suomen vierailu

Aiemmin mainittu Kenyonin ystävä, helluntaisaarnaaja ja parantajaevankelista F. F. Bosworth oli nuoren Branhamin esikuva ja heistä tuli hyvät ystävät. Branhamille oli ilmestynyt enkeli vuonna 1916 ilmoittaen tulevasta suuresta tehtävästä. Mystiikkaa Branhamin ympärille lisäsi vuoden 1928 tapaaminen naispuolisen tähdistä ennustajan kanssa. Tämä sanoi Branhamin "syntyneen määrätyn merkin alla" ja että häntä "seuraa Tähti, olette saanut synnyinlahjan".³² Näin ennustajaeukko oli vahvistamassa Branhamin tehtäväkuva. Branham vieraili myös Suomessa 1950 saaden monet, lähinnä helluntailiikkeeseen kuuluvat, uskomaan itseensä. Häntä vastaanottamassa oli Helsingin Saalem seurakunnan johtaja Eino Manninen. Tuolloin monet kyseenalaistivat Branhamin vierailun. Kansanedustaja Mauri Ryömä esitti sisäasiainministeri Urho Kekkoselle kysymyksen: "Onko Hallitus kiinnittänyt huomiota eräiden parhaillaan Helsingissä vierailevien amerikkalaisten "ihmeparantajien" vahingolliseen toimintaan; ja jos on, niin mitä Hallitus aikoo tehdä tällaisen vahingollisen toiminnan ehkäisemiseksi?"

Poiminta Urho Kekkosen vastauksesta: "...Helsingissä järjestetyissä tilaisuuksissa on arvioitu olevan noin 75 % muualta tulleita. Tilaisuudet on aloitettu uskonnollisilla lauluilla, rukouksilla ja puheilla, joita suomalaiset saarnaajat ovat pitäneet. Branham on myöskin esiintymisensä alussa pitänyt puheen ja rukoillut, ryhtyen vasta sen jälkeen parannustoimeensa. Itse 'parantaminen' tapahtuu sen jälkeen rukoilemalla joko yksityisten potilaiden tai potilasryhmien puolesta. Yleisö osallistuu koko ajan hartaudenharjoituksiin ja rukouksiin. Kysymyksen perusteluissa on edellä selostetun toiminnan vahingollisuus nähty lähinnä siinä, että yksinkertaiset, herkkäuskoiset ihmiset ovat maan eri puolilta matkustaneet näihin tilaisuuksiin parantumisen toivossa ja siten aiheuttaneet itselleen tarpeettomia matkakustannuksia minkä ohessa he ovat saattaneet laiminlyödä tai viivyttellä pätevään lääkäriin hoitoon turvautumista, jolloin heidän todelliset paranemismahdollisuutensa ovat voineet huonontua. Ihmeparantajien toimintaa tarkkailtaessa ei voikaan välttää vaikutelmalta, että huomattava osa tilaisuuksiin saapuneista on lähtenyt matkalle hakeakseen parannusta ruumiillisille sairauksilleen ja että ainakin suurin osa näistä on tehnyt matkansa kokonaan turhaan. Luotettavasti on ainakin selvittämättä toistaiseksi onko edes yhtään todellista paranemista näissä tilaisuuksissa tapahtunut, joskin useat henkilöt ovat sellaisista kertoneet. Tilaisuuksien järjestäjät eivät ainakaan julkisesti ole kuitenkaan mitään ehdotonta parantumista luvanneetkaan ja Branhamkin on nimenomaisesti asettanut totisen uskon mahdollisen paranemisen perusedellytykseksi.

Tilaisuuksien runsas yleisömenestys pikemminkin on laskettava tilaisuuksia selostavien sanomalehtiuutisten ja joko todellisista tai kuvitelluista 'ihmeteoista' kertovien ihmisten levittämien huhujen ansioksi. Mitään ilmoitusta petollisesta menettelystä tai muusta suoranaisesta vääryydestä ei viranomaisille ole tehty... Branhamin toiminta ei kuitenkaan voi olla siinä tarkoitettua ammattimaista lääkärin toimen harjoittamista, koska hänen ei ole todettu ottavan toiminnastaan mitään maksua. On nimittäin huomattava, että mainituissa tilaisuuksissa, jotka on järjestetty julkisen uskonnon harjoituksen muotoon, kerätty tavanmukainen kolehti on lain mukaan sallittu eikä siihen osallistuminen voi merkitä maksua mahdollisesti saatavasta lääkärinavusta edes niissäkään tapauksissa, joissa potilas itse sen ehkä sellaiseksi käsittää... Kuten edellä olevasta selviää, ei viranomaisilla enemmän kuin hallituksellakaan ole ollut mahdollisuuksia puuttua kyselyssä tarkoitettujen 'ihmeparantajien' toimintaan, vaikka hallituskin pitää näiden toimintaa tarpeettomana ja toivoisi sellaisesta päästävän."³³

Branhamin oppeja ja opetuslapsia

Branhamin tunnettuja oppeja olivat mm. kolmiyhteisen Jumalan kieltäminen, jota hän sanoi riivaajien opiksi ja opetus "käärmeen siemenestä", joka tarkoittaa maan päällä elävää ihmisryhmää, jonka alkuperä on lähtöisin käärmeen/Saatanan ja Eevan sukupuolisuhteesta. Erityisesti Branhamin seuraajat olivat "Jumalan siemen", "pyhä morsiusjoukko" ja "uusi ihmisrotu" (vrt. aiemmin Kenyon "uusi ihmisluokka"). Myöhemmin Branham huomasi olevansa Ilmestyskirjassa 3:14 ja 10:7 mainittu enkeli. "Uskoon" tulleet hän kastoi omaan nimeensä. Tunnettuja Branhamilta vaikutteita ottaneita ja häntä arvostavia julistajia ovat esim. Jack Coe, A.A.Allen, T.L.Osborn, Oral Roberts, Kenneth Hagin ja edelleen vauhdissa oleva TV -parantaja Benny Hinn.

Kolmas aalto

(Pyhän Hengen) kolmas aalto -termi tuli tunnetuksi Fullerin Teologisen Seminaarin (Fuller School of World Mission, Pasadena, USA) ja äärikarismaattisen Vineyard -liikkeen tukijan, professori C. Peter Wagnerin kirjasta *The Third Wave of the Holy Spirit* (1988). Wagner vastusti aluksi helluntailaisuutta, mutta havaittuaan sen vaikutuksen latinalaisessa Amerikassa hän tuli toisiin aatoksiin. Lopulta hän propagoi, että kaikkien kristillisten liikkeiden tulisi ottaa käyttöön helluntailiikkeen metodit ja käytännön toimintatavat³⁴. Wagnerin mukaan 1. aalto oli helluntailiikkeen nousu 1900 -luvun alkupuolella ja 2. aalto karismaattisen liikkeen julkitulo 1960 -luvulla. Kolmas aalto, "ihmeet ja merkit", alkoi Wagnerin mukaan 1970

-luvulla, kun karismaattinen ajattelu alkoi saada nopeassa tahdissa yhä enemmän julkisuutta kaikkien kristillisten suuntien joukossa. Ihmeisiin ja merkkeihin kuuluvat keskeisimmin: 1) ”ihmeparantaminen”, 2) demonologiaan liittyvät seikat, kuten demoneista vapauttaminen, 3) ”ilmestystieto” suoraan Jumalalta: tiedon sanat, profetointi. Eräässä pitämässään seminaarissa Wimber mm. opetti seurakuntien johtajille, kuinka demonit sidotaan. Sidottavina olivat esim. kodittomuuden demoni, sairauden demoni ja Bermudan kolmion demoni³⁵.

John Wimber

John Wimber liittyi kveekareihin vuonna 1963. Hän uskoi, että Raamatussa mainitut armolahjat eivät enää esiinny seurakunnassa. Liittyttyään pienen kalifornialaisen seurakunnan työntekijätiimiin vuonna 1970, hän joutui pohtimaan asiaa uudelleen. Seurakunnan kasvu oli merkittävää, koska siellä harjoitettiin mm. ihmeparantamista. Vuonna 1975 Wimber jätti toimensa seurakunnassa ja aloitti yhteistyön Wagnerin kanssa Fullerin seminaarissa. Vuonna 1978 perustettiin uusi seurakunta, jossa Wimber aloitti päätoimisena pastorina. Tuossa vaiheessa Wimberin kiinnostus karismaattisiin ilmiöihin oli jo vahvaa ja hän johti seurakuntaansa lisääntyvästi siihen suuntaan. Läpimurroksi sanotaan muodostuneen, kun äitienpäivänä vuonna 1981 erään todistuksen jälkeen seurakunnan nuoret kutsuttiin esille. Tuolloin he alkoivat vapista voimakkaasti, puhua kielillä ja kaatua lattialle³⁶. Tämä katsottiin evankeliumin ”voiman” vaikutukseksi. ”Voimaevankeliointi” (power evangelism) vakiintui karismaattisen liikkeen kieleen tarkoittamaan erilaisten ilmiöiden esiintymistä kokoustilanteissa. Seurakunnasta muodostui myöhemmin Anaheimin Vineyard -nimellä tunnettu karismaattisten ilmiöiden kehto ja se sai tuhansia jäseniä. Viinitarha -liike sai nopeasti kuuluisuutta ja sen seurakuntia perustettiin moniin maihin, myös Suomeen Helsinki Vineyard vuonna 1997.

Profeettaliike

Kaksikko Wimber / Wagner saivat yhteyden ns. Kansas Cityn profeettoihin 1980 -luvulla. Mike Bickle johti Kansas City Fellowship (KCF) seurakuntaa ja hänen ympärilleen kerääntyi joitakin evankeliseen liikkeeseen kuuluvia julistajia. Näitä alettiin pitää Jumalan profeettoina. Tunnetuimpia näistä ovat Bicklen lisäksi Paul Cain, John Paul Jackson ja Bob Jones³⁷. Aluksi näiden profeettojen ennustukset herättivät kummastusta ja ristiriitaa myös karismaattisessa yhteisössä. Michael Maudlin kirjoitti Christianity Today lehdessä: ”...jotkut profeetta julistajat ovat esittäneet ilmestyksiä ja oppeja, jotka

eivät perustu kirjoituksiin (kuten, että demonien tunnistaminen vaatii ensin pihvin syömisen)... Kaikki Kansas City Fellowship ja Vineyard johtajat painottavat nyt, että profeetallinen liike on (vielä) epäkypsä ja altis virheille... samalla he uskovat, että monet näistä profeetoista ovat erittäin kyvykkäitä.”³⁸ Tässä yhteydessä on mainittava, että em. johtajien mukaan yksi profeetta oli yli muiden, ”erehtymätön” Paul Cain.

Profeetat kertoivat ja heillä sanottiin olevan monenlaisia kykyjä. Esim. Bob Jones sanoi omaavansa lahjan ”haistaa Jumalan tuoksu”. Jumala tuoksuu ruusuilta. Kun kaikenlaisia kummastusta herättäviä väitteitä alkoi tulla esille, profeettaliike sai yhdeksi puolustajakseen Dallasin teologisen seminaarin entisen professorin Jack Deeren. Hän esitti, että vaikka monet väitteet kuulostavat oudoilta, se ei silti välttämättä tarkoita, etteivätkö ne voisi olla totta. Yhdessä tämän ajattelun kanssa karismaattinen liike alkoi soluttaa kristikuntaan oppia siitä, että jumalallinen profetoiminen, ennustaminen, voi mennä myös harhaan riippuen ko. profeetan ”kypsyydestä”. Profeetta saavuttaa täyden tarkkuuden vasta vähitellen ajan kanssa. Siksi väärä profetointi ei suinkaan tee profeetasta Raamatun tuomitsemaa ”vääriä profeettaa”, profeettahan on vain ihminen. Liikkeessä yleisen käsityksen mukaan Jumala on vastuussa myös vääristä profetioista, jos ja kun niitä esiintyy liikkeen sisällä.

Paul Cain ja linja New Thought -liikkeeseen

Paul Cainia pidettiin ja lankeemuksestaan³⁹ huolimatta pidetään edelleen eräissä piireissä lähes pyhimyshahmona. Enkeli ilmestyi häntä odottavalle äidille ja ilmoitti tälle syntyvästä ihmelapsesta, jolle tulee antaa apostoli Paavalin nimi. Cain kertoo enkelin vierailleen luonaan ensimmäisen kerran, kun hän oli 8 -vuotias. Hänen todistuksensa itsestään sisältää myös seuraavan: Jeesus materialisoitui Paul Cainin Lincoln -merkkisen auton istuimelle 1950 -luvulla ja teki autossa olevalle Paulille selväksi, että hän on mustasukkainen, koska Paulilla on morsian. Tämä ”Jeesus” vaati sitten Paulia pysymään naimattomana ja selibaatissa koko ikänsä.⁴⁰ Varhaisempina vuosinaan Cain toimi yhdessä William Branhamin kanssa, jota hän pitää Jumalan profeettana.

Saamme suoran linjan karismaattisen profeettaliikkeen ja New Thought -ajattelun välille: New Thought - Kenyon - F. F. Bosworth - Willam Branham - Paul Cain, ym. monet karismaattisen liikkeen nykyprofeetat. Hyvänä esimerkkinä karismaattisen liikkeen arvostettujen esikuvien ajattelusta on Paul Cainin esitys koskien Branhamin monia epäraamatullisia opetuksia. Kevin

Springerin kysyessä Cainilta Branhamista, tämän vastaus oli: "...William Branham oli suurin 1900 -luvun profeetoista... (hänen väärät opetuksensa) olivat vain pieni osa hänen esiintymistään... (opetusta tärkeämpi asia oli) hänen tiedonsanojen lahjansa... kukaan ei koskaan kyseenalaistanut hänen Kristuksen kaltaista luonnettaan... tuhannet tulivat tuntemaan pelastavan tiedon Kristuksesta hänen kokouksissaan."⁴¹ Voidaan perustellusti kysyä, mikä lopulta oli / on näiden karismaattisen liikkeen johtajien ja esikuvien käsitys "pelastavasta Kristus -tiedosta"?

Opeteltavia lahjoja?

Karismaattisen liikkeen mukaan armolahjat ovat paljolti opeteltavissa. Kielillääpuhuminen alkaa sujua, kun sitä harjoittaa,⁴² profetoimiseen, ennustamiseen, tiedon sanojen jakamiseen harjaantuu, kun niitä alkaa harjoittaa. Samoin ihmisten parantaminen vaatii opettelua. Wimber kirjoittaa: "Kysyin itseltäni, onko mahdollista kehittää parantamisen malli, jota suuri kristittyjen joukko voisi käyttää sairaiden parantamiseksi? Päättelin vastaukseksi kyllä ja aloin kehittää tätä mallia... Kun olin testannut ja käyttänyt tätä mallia seurakunnassani useita vuosia ... kehitin parantamiseminaarin, jossa ihmiset opetetaan rukoilemaan sairaiden puolesta..."⁴³ Parantamiseen liittyen C. Peter Wagnerin mukaan Isä Meidän -rukouksen sanamuoto "tapahtukoon Sinun tahtosi" on passiivinen ja siksi kielteinen rukousmuoto. Kristityn pitää omaksua enemmän aggressiivinen ja käskevä, vaativa tapa rukoukseen. Tällainen "aktiivinen lähestymistapa näyttää vapauttavan enemmän parantavaa voimaa."⁴⁴ Karismaattiset teologit eivät kaihdakaan Jeesuksen sanoihinkaan puuttumista vaan ovat valmiit vastustamaan raamatullista käsitystä ihmisen pienuudesta ja nöyrää riippuvaisuutta yksin Jumalasta.

Karismaattisen parantajan / kaatajan ei tarvitse omata henkilökohtaista uskoa. Tämä tuli hyvin selväksi Marjoe Gortnerin tapauksessa. Hän oli Amerikassa kuuluisa lapsisaarnaaja, jonka tilaisuudet vetivät täysiä saleja maan helluntaiseurakunnissa 1940 -luvun lopulta lähtien jatkuen 1950 -luvulle. Marjoen vanhemmat opettivat tälle Raamattua ja puhetekniikkaa, jolla vedottiin ihmisiin. Lapsisaarnaajauransa jälkeen Marjoe jatkoi evankelistana, jonka kokouksissa täytyttiin "Pyhällä Hengellä", puhuttiin "kielillä" (myös Marjoe itse), kaaduttiin kosketuksesta ja "parannuttiin". Lopulta hän osallistui hänestä kertovan kirjan⁴⁵ kirjoittamiseen ja oli pääosassa dokumenttifilmissä paljastaen, että hän ei koskaan ole ollut uskossa. Kaikki oli opeteltua manipulointia, mesmerismia ja ihmisten itsehypnoosia.

Okkultismia ja illuusiotekniikkaa

Karismaattinen liike, sen johtajat ja profeetat ovat vuosien varrella kokeneet monenkirjavia skandaaleja.⁴⁶ Haureus, juoppous, valheeksi todistetut väittävät, epäraamatulliset opetukset, ylenmääräinen vaurastuminen kannattajien varoilla, parantumisten vääristely, suoranaiset mielettömyydet, ym. eivät ole olleet harvinaisia liikkeen sisällä.⁴⁷ Viinitarha -liikkeestä eronnut pastori John Goodwin näkee nyt Viinitarha -liikkeen ja karismaattisen liikkeen yleensä okkultismina. "Sain niitä (karismaattisia ilmiöitä) aikaan milloin vain... olin virittynyt sille taajuudelle... olin lukittu John'in (Wimber) opetuksiin... tämä on osa viimeisen ajan eksytystä, joka siirtää kirkon (seurakunnan) New Age aikaan ja Uuteen maailmanjärjestykseen... yhteen maailmanuskontoon, yhteen maailmanhallitukseen ja yhteen maailmantalouteen."⁴⁸

André Kole on yksi kuuluisimmista ja taitavimmista illuusiotekniikan taitajista maailmassa.⁴⁹ Hän on työskennellyt yhdessä myös David Copperfieldin kanssa. Kole on Jeesukseen Vapahtajanaan uskova. Hän on tutkinut uskolla parantajien toimintaa ja tekniikoita ja sanoo näiden käyttävän samoja periaatteita kuin taikurit. Keskeinen asia on "ilmapiirin" ja odotuksen luominen, "Tosiseikka on, että mikä tahansa, vaikka kuinka outo ja naurettava asia, kun se esitetään vakavan ja pyhän tavalla totuuden nimessä...(jokainen) voi tulla petetyksi ovelilla tempuilla." Toinen keskeinen seikka on joukoille etukäteen luotu imago päähenkilön "voimasta". Päähenkilö on "orkesterinjohtaja", johon kaikki katsovat. Itsesuggestion, hypnoosin, illuusiotekniikan ja tunteiden voimaa ei saa aliarvioida. Kolé keskusteli myös Benny Hinnin kanssa tämän parantavasta voimasta. Hinn lupasi toimittaa tarkkoja tietoja todellisista parantumisista. Vuosien jälkeenkään Hinn ei ole toteuttanut lupaustaan.⁵⁰

New Thought kuvaa itseään

Karismaattisuus väittää pyrkivänsä ja olevansa paluuta alkuperäiseen ja turmeltumattomaan "voima" kristillisyyteen. Niin myös New Thought ja nykyinen New Age -liike kuvaa pyrkimystään: "Sanan todellisessa merkityksessä voimme sanoa, että uusi aika tulee todistamaan paluun evankeliumien kristillisyyteen... Uuden ajan henki johtaa meidät takaisin Raamattuun Elämän kirjana... vain yhteiskunnallisen pelastuksen kautta voimme saavuttaa sen täyteen... Alkuperäinen kristillisyyks oli parantamisen evankeliumi... Tämän evankeliumin arvot parantamiskontona kadotettiin vuosisadoiksi. Meidän aikamme on jälleen tuonut ne esille."⁵¹ "Jos Jeesuksen sanat, 'sinun uskosi on sinut parantanut' ovat totta, se on muuttumaton laki.

Usko ja epäusko eivät voi elää yhdessä. Kukaan ihminen ei voi koskaan korjata uskon hedelmiä epäuskossa... Jumalatietoisuus, joka hallitsee (mieltä) on tarkennettuna tosi pelastus. Se on usko Jumalassa ja ykseys Hänen kanssaan, kun taas teologia yleensä on vain usko Jumalasta. Ero on valtava. Ei ole mitään sen vartaista, kuin parantaminen tunnettavassa läsnäolossa (Jumalan läsnäolo)... Jokainen hyvä ja laillinen asia , jonka vain voimme kuvitella, odottaa meitä ja on meitä varten. Kun luova ajattelu esittää vaatimuksensa, niin vastaus on varma. 'Pyydä ja se annetaan sinulle'... New Thought ei ole erillinen uusi uskonto tai uusi parantamisoppi. Se on kaikenkattava uusi elämä... Kirkkojen ei tarvitse muuttaa nimiään muuttaakseen vähitellen oppejaan ja uskomuksiaan. Voi olla, että kovin monet sen jäsenistä eivät tule identifioitumaan New Thought -liikkeeseen ja hyvä niin. Nimet eivät merkitse mitään; mutta nykyinen henkinen ylentyminen on niin monivivahteinen (ovela, salakavala) ja läpitunkeva, että se tulee pyyhkimään yli kuivan ja muodollisen järjestelmän tuoden sille uutta elinvoimaa.... Aikamme kirkko tarvitsee taas voiman kasteen, joka sillä oli sen tahrattoman kunnian päivinä. Se ei voi palata takaisin vanhoihin muotoihinsa, mutta tiedon ja lähes kaksituhatuotisen tieteellisen kehityksen kautta voidaan sytyttää henkevä usko, joka on laajempi ja voimallisempi, kuin muinaisina aikoina. 'Ihmeet ja merkit seuraavat niitä, jotka uskovat' käy toteen ja lupaus 'suuremmista teoista' todistetaan oikeaksi...⁵²

2Tim.1:7: Sillä Jumala ei ole antanut meille pelkuruuden henkeä, vaan voiman(1) ja rakkauden ja raittiuden(2) hengen.

(1)On evankeliumi Room.1:16, sana rististä 1Kor.1:18, Kristus 1Kor.1:24

(2)Eri raam.käännöksissä: self-control: itsekontrolli – sobriety: vakava, selvä - sound mind: vakaamielisyys - self-discipline: itsekuri - soberness: asiallinen, selvä, raitis

- 1 Sveitsiläinen alkemisti, lääkäri, astrologi ja okkultisti 1493-1541
- 2 Mesmerismia alettiin yleisesti nimittää hypnoosi -nimellä alkaen vuodesta 1843. Mesmeriä pidetään "modernin hypnoosin isänä"
- 3 Teosofeista ja teosofiasta lisää mm. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Teosofia>
- 4 Theosophy, Vol. 26, No. 10, elokuu, 1938 <http://www.wisdomworld.org/setting/mesmer.html>
- 5 Hindujen pyhät kirjat, Veda (tieto, tiede, totuus). Laws of Manu (eng.), myös nimellä Manusmriti, hindujen pyhä teksti, elämänoppi
- 6 Kuten alaviite 4
- 7 Karismaattinen liike puhuu tässä yhteydessä Jumalan "voitelusta", karismaattiset parantajat ovat "voideltuja" ja jakavat "voitelua" edelleen muille. Voitelu koetaan mm. sairauden oireiden ainakin hetkittäisenä katoamisena ja fyysisinä tuntemuksina sekä esim. hyvän olon tunteena mielessä
- 8 Englantilaisen lääkärin aikalaiskuvausta Mesmerin tilaisuudesta
- 9 Lännelokuvista poiketen "villi länsi" ei ollut läheskään niin villi kuin mitä niissä kuvataan. Uudisasukkaiden elinolosuhteet saattoivat olla välillä ankarat, mutta pistoolitaistelut yms. verrattain harvinaisia. Yliluonnolliseen liittyvät asiat herättivät suurta kiinnostusta. Erilaisia parantajia ja uskonliikkeiden julistajia oli useita
- 10 New Thought -liike on nykyisen New Age liikkeen edeltäjä, kuten mesmerismi hypnoosin
- 11 <http://www.ppquimby.com/>
- 12 Swedenborgilaisen kirkkokunnan perustaja Emanuel Swedenborg oli ruotsalainen pappi, mystikko ja tiedemies. Pääsiäisenä 1744 hän koki ilmestyksenomaisesti olevansa valittu uudistamaan kirkkolaitos ja kristillinen oppi. Näyissään hän vieraili taivaassa ja helvetissä, puhui enkeleiden, demonien ja muiden henkien kanssa. Swedenborgin New Church (Uusi Kirkko) -oppi kiinnosti monia tunnettuja kulttuurihenkilöitä, esim. August Strindberg, Helen Keller, Arthur Donan Doyle, Immanuel Kant, Ralph Waldo Emerson, ym.
- 13 Horatio W. Dresser, A History of the New Thought Movement, Thomas Y. Crowell Co., 1919
- 14 Lyman P. Powell, Mary Baker Eddy – A Life Size Portrait, The Christian Science Publ. Society, 1930
- 15 Muistan kuinka Nokia Mission kukoistuksen alkuaikana sitä johtavat Markku Koivisto ja Riku Rinne esittelivät liikettään Aamulehdessä. Esille nousivat seikat, kuten kirkon ja uskonelämän uudistus ja he vertasivat liikettään Lutherin uskonpuhdistukseen
- 16 Luuk.16:31: Mutta Aabraham sanoi hänelle: 'Jos he eivät kuule Moosesta ja profeettoja, niin eivät he usko, vaikka joku kuolleistakin nousisi ylös'" - tämä ja vastaavat raamatunpaikat kierretään tässä ajattelussa kaukaa ja raamatunvastaisesti uskotaan ja opetetaan, että karismaattinen liike johtaa valtavaan herätykseen, jossa uskovat herättävät kuolleitakin todistukseksi uskomattomille – ja sen kautta ihmiset uskovat evankeliumin
- 17 E.W. Kenyon, The Blood Covenant, Kenyon's Gospel Publishing Society, Laina D. R. McConnell, A Different Gospel, Hendrickson Publ. 1998
- 18 Kenyon, Two Kinds of Fate. Laina D. R. McConnell...
- 19 Kenyon, Hidden Man. Laina D. R. McConnell...
- 20 Unitaarikirkon perusajatuksiin kuuluu mm., että Jumala on yksi persoona (ei kolmiyhteinen), liike korostaa uskonnonvapautta eikä omaa täsmällistä oppirakennelmaa. Se korostaa henkistä (hengellistä) kasvua, jota yksilö voi etsiä kaikista henkisen kasvun lähteistä, kuten New Thought -ajattelusta.
- 21 E. W. Kenyon, Identification, Kenyon's Gospel Publishing Society, 1968. Laina D.R. McConnell...
- 22 John Kennington, E. W. Kenyon and the Metaphysics of Christian Science. Laina D. R. McConnell...
- 23 Kenyon, Wonderful Name of Jesus. Laina D. R. McConnell...

- 24 Osassa helluntai- ja karismaattista liikettä vallitsee uskomus, että vain kielilläpuhuvat (tai ainakin kerran kielilläpuhumiskokemuksen saaneet) ovat saaneet Pyhän Hengen
- 25 Daniel Mark Epstein, Sister Aimee, Harcourt Brace Jovanovich Publ., 1993
- 26 Kenneth Hagin (1917-2003) lienee edelleen arvostetuin karismaattisen liikkeen opettajista. Hän sai lempinimen ”pappa Hagin”, koko karismaattisen liikkeen pappa. Haginin epäamatullisista opetuksista on yhteenveto mm.
<http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/exposes/hagin/general.htm>
- 27 Tästä plagioinnista D. R. McConnell esittää lukuisia esimerkkejä kirjassaan
- 28 Vierailut myös Suomessa samoin kuin Benny Hinn. ”Miten on mahdollista, että kun kirkot täyttävä suomalainen saarnaaja kertoo, että hänen kokouksissaan on ilmestynyt kultahippuja ihmisten iholle ja kirkon lattialle, hänet otetaan vakavasti? Miten on mahdollista, että kun Rodney Howard-Browne opettaa Raamattu kädessään aivan Raamatun vastaisia ja puhuu muutenkin sellaista palturia, jonka jokainen kuuliija voi tietää palturiksi, ei yleisössä olleet pari sataa pastoria huomaa asiassa mitään epäilyttävää, vaan seuraavat hänen kutsuaan esiintymislavalle, missä hän sitten kaataa pastorit puhaltamalla tai huutamalla heille ”Fire!”? Miksi ei koko yleisö protestoi ja pilkkaa moista huijaria? Miten on mahdollista, että kun Benny Hinn mainostaa Jeesuksen ilmestyvän fyysisesti hänen rinnalleen esiintymislavalle ”lähikuukausina”, hänet kuitenkin kutsutaan Helsingin jäähalliin puhumaan? Miten on mahdollista, että jos arvostelee kiljumista, hekotusta, ryömimistä, kasoissa makaamista ja ”juopumista”, saa varoituksia Pyhän Hengen murehduttamisesta? Miksi ei huuhaata tunneta huuhaaksi, vaan luullaan Pyhän Hengen työksi, Hengen, jota Jeesus kutsui Totuuden Hengeksi? Miten tähän on voitu tulla? ” Risto Soramies, Se Jyrää Meitin (Tuntematon sotilas) – huomioita karismaattisen liikkeen vaikutuksesta www.kristitynfoorumi.fi/sejyraa.htm
- 29 Tästä voi lukea tarkemmin mm. Juhani Aitomaan, Uusi Viini Juovuttaa, 2001, kirja on netissä www.kristitynfoorumi.fi/pdf/uvj.pdf
- 30 Kyllä Raamattukin tuntee mielen tilan vaikutuksen ihmisen hyvinvointiin, mutta se ei tarkoita etteikö sairaus olisi aika ajoin epämiellyttävä vieraamme. Snl.18:14: ”Miehekäs mieli pitää sairaankin pystyssä, mutta kuka voi kantaa murtunutta mieltä?” Mielen tila ei siis paranna sairautta mutta auttaa kestämään sitä
- 31 Näistä löytyy esimerkkejä mm. <http://www.deceptioninthechurch.com/sick.htm> . Myös Mike Oppenheimer, Death by Fate <http://www.letusreason.org/wf25.htm>
- 32 http://en.wikipedia.org/wiki/William_M._Branham
- 33 <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/11325/TMP.objres.3707.html?sequence=1>
- 34 John H. Armstrong, ”Power Religion – The Selling Out of the Evangelical Church”, Editor: Michael Scott Horton, Moody Press, 1992
- 35 Kuten edellä
- 36 Kuten edellä
- 37 Tässä mainitulla Bob Jonesilla ei ole mitään tekemistä tunnetun Bob Jones Universityn kanssa
- 38 Michael Maudlin, Christianity Today: ”Seers in the Heartland...”14.1.1991
- 39 Alkoholismi ja homoseksualismi
- 40 Kevin Springer: ”Paul Cain, A New Breed of Man”, Equipping the Saints, syksy 1989
- 41 Kuten edellä
- 42 TV -evangelista John Avanzini kertoo, ”Kun se tapahtui minulle olin seurakunnassa ja kaikki puhuivat kielillä... ja minun sisälläni oli vain yksi sana, joka pyrki ulos: puckypoo... ja ajattelin, että sen sanominen tuhoaa koko elämäni... minua kehoitettiin 'vapauta se', 'anna tulla', 'pystyt siihen' ja ajattelin puckypoo, en voi sanoa sitä. Lopulta minulta pääsi puckyboo ja ihmiset riemastuivat 'hän sai sen, hän sai sen'... siitä lähtien koin Pyhän Hengen...” Avanzinin ja muu vastaavanlainen kielilläpuhuminen ei saa tukea Raamatusta. Aikanaan opetuslapset saivat ko. lahjan pyrkimättä siihen, itse yrittämättä. He puhuivat ymmärrettävillä, vierailu kielillä

- evankeliumia niille paikalla olijoille, jotka näitä kieliä ymmärsivät
- 43 Wimber, Springer: "Power Healing", 1987
- 44 Wagner: "How to Have a Healing Ministry Without Making Your Church Sick!" Ventura, California, 1989
- 45 Steven S. Gaines, Marjoe, Harper & Row Publ., 1973
- 46 Eräs, vaikkakaan ei läheskään täydellinen lista näistä löytyy mm <https://letmetellyouthis.wordpress.com/tag/list-of-christian-evangelist-scandals/> . Tässä ei ole tarkoitus osoitella sormella vajavaisia ihmisiä, vaan kiinnittää huomio siihen suureen ristiriitaan, joka vallitsee todellisuuden ja sen välillä millaisena nämä ihmiset usein kuvaavat itseään ja tehtäväänsä ja millaisena heidän seuraajansa heidät näkevät. Jos karismaattisilla lahjoilla, kyvyillä, näyillä, taivaassa käynneillä, enkeli- ja Jeesus-vierailuilla, ym. olisi jokin merkitys, niin myös näiden ihmisten elämän tulisi olla parempi todistus maailmalle
- 47 Roomalaiskirje 12:16 muistuttaa, "...älkää olko itsemielestänne viisaita". Kuvitelma tulla Jumalan erityisesti valituksi "voidelluksi" profeetaksi, parantajaksi, julistajaksi, johtaa ihmisen lopulta häpeään. Samasta asiasta puhuu Snl.7:16, "Älä ole kovin vanhurskas äläkä esiinny ylen viisaana: miksi tuhoaisit itsesi?". Douay-Rheims Raamattu vuodelta 1899 sanoo asian vielä paremmin: "Be not over just: and be not more wise than is necessary, lest thou become stupid." Suuret kuvitelmat itsestä ja Jumalan minulle antamasta erityisestä tehtävästä/viisaudesta tekevät ihmisestä lopulta tyhmän ja saavat toimimaan typerästi
- 48 Dave Hunt, Occult Invasion-Spiritual Deception of the Word and Church, Harvest House Publ., 1998
- 49 Tässä ei ole kyse magiasta eikä yliluonnollisesta vaan mm. teknisten apuvälineiden näppärästä käytöstä
- 50 Richard Mayhue, The Healing Promise, Mentor, 1994
- 51 Horatio W. Dresser, A History of the New Thought Movement, Thomas Crowell Co., 1919
- 52 Henry Wood, The New Thought Simplified - How to Gain Harmony and Health, 1903

Monet maamme kristityt seuraavat kansainvälisesti tunnettujen TV-saarnaajien ohjelmia, joissa keskeisinä asioina ovat parantaminen ja "ihmeet ja merkit": usein ihmisten näytösluonteinen kaataminen. Kun tällainen saarnaaja saadaan vierailulle maahamme, kokouksiin kertyy väkeä tuhatmäärin. Heidän kirjojaan luetaan ja niissä esitetyt ajatukset tulevat suosituiksi. Moni suomalainenkin julistaja on ottanut oppia amerikkalaisesta karismaattisuudesta. Maassamme sitä ovat edistäneet myös eräät kristilliset kustantajat, kuten Kuva ja Sana kustannusyhtiö, Aika Oy ja Päivä Oy. TV-7 ohjelmissa ovat jo vuosia esiintyneet monet vetovoimaiset karismaattisen liikkeen kärkinimet. Pirkko Jalovaara ja Markku Koivisto etunenässä olivat kehittämässä suomalaista versiota karismaattisesta parantamis- ja lavashowsta monien kristillisten piirien suosiollisella avustuksella. Kristillisyyks on muodostunut monien käsitysten ja mieltymysten sekamelskaksi, jossa varovaisuudella ja kriittisellä arvioinnilla on monelle negatiivinen merkitys. Maamme kristillisessä kentässä on yleensä hyvin naivistisesti ja tutkimatta otettu vastaan amerikkalainen karismaattisuus piittaamatta siihen liittyvistä selvistä epäraamatullisista opetuksista ja ihmisten manipuloimisesta "itsehypnoosin" (mesmerismi) kautta. Tässä artikkelissa kerrotaan ilmiöstä ja sen vaikutuksesta New Thought-liikkeeseen sekä edelleen kristillisiin liikkeisiin.